

Izhaja vsaki četrtek
ob 8. uri popoldne.
Rokopisi se ne vračajo. Nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Cena listu znaša
za celo leto 4 krone,
za pol leta 2 kroni.
Za manj premožne
za celo leto 3 krone,
za pol leta 1.50.
Za Nemčijo je cena
listu 5 K, za druge
dežele izven Avstrije
6 kron.

Rokopise sprejema
„Narodna Tiskarna“
v Gorici, ulica Vetrinji
št. 9.

Naročnino in na
znanila sprejema
upravnštvo, Gorica
Semenička ulica št.
16. Posamezne šte
vilke se prodajajo v
tobakarnah v Šolski
ulici, Nunski ulici, na
Josip Verdijevem te
kalishu nasproti me
stnem vrtu, pri Vac
lavu Baumgartu v
Korenjski ulici in na
Korenjskem bregu
(Riva Corno) št. 14
po 8 vin.

Oglasni in pošlaniče
se računajo po petih
vrstah in sicer: če
se tiska enkrat 14 v.,
dvakrat 12 v., tri
krat 10 v. Večkrat
po pogodbji.

XVIII. letnik.

V Gorici, 17. februarja 1910.

7. številka.

Prevzvišeni knezo-nadškof o krščansko-socialnem delovanju.

Že dolgo nismo slišali tako prijetnih in tolažbe polnih besed kot v pastirskem listu, ki ga je izdal prevzvišeni knezonadškof za letošnji štiridesetdanski postni čas. Prevzvišeni odobruje v njem vse naše krščansko-socialno delovanje, s katerim se ubivamo že dvajset let. Navadili smo se bili sprejemati za vse trude le posmehevanje, češ: Čemu vse to? Zakaj bi rajši v miru ne živel? Čemu vsa ta društva, zadruge in posojilnice?

Vse te pomisleke razpršuje letošnji pastirski list. Nasproti vsem tistim, ki nam svetujejo, naj bi rajše križem roke držali in v miru živel, ki nasprotujejo društveni in zadružni organizaciji kliči prevzvišeni knezo nadškof:

Tu ne smemo rok križem držati. Oni ogenj ljubezni Božje, ki ga je Kristus prinesel na svet, ki je razsvetljeval in navduševal apostole, mučenike, spoznavavce, da so svet preobrazili, naj vžiga tudi Vas, da razširjate kraljestvo Božje v družini, občini, domovini svoji. Učite torej in svarite bližnjega, ustanovljajte ali podpirajte katoliška zavetišča, sirotišča, mladeniške in Marijine družbe, dobrodelne bratovščine, podpora in izobraževalna društva, društvo sv. Rafaela za izseljence, društvo zoper trgovino s človeškim mesom, misijone, deška naša semenišča, posebno še družbo sv. Vincenca itd.

Te besede prevzvišenega knezonadškofa, naj nam bodo kot dragocen dokument. Shranimo ga dobro! Zdi se, kakor bi sišali sv. Pavla, apostola, ki je za jeruzalemsko podporno blagajno nabiral po Antichiji in po celi Mali Aziji. Nabral je velike zneske za reveže, vdove in sirote v Jeruzalemu zlasti ob času, ko je tam zavladala lakt. Sv. apostol Jakob pravi: „Čista in neoskrunjena bogaboječnost (religija) pred Bogom in Očetom je ta, skrbeti za sirote in vdove v njih stiski“. (I, 27) Apostoli so priporočali prvim kristjanom celo, naj si s postom pritrgujejo, da bodo mogli dajati zareveže. V isti namen je sv. Pavel priporočal pridno delo. Tako so apostoli skrbeli za krščansko dobrodelno organizacijo.

Kar nas pa v letošnjem pastirskem listu najbolj razveseluje in navdušuje za nadaljnje krščansko socialno delo so sledče besede:

Glejte s temi in enakimi deli usmiljenja si bodete zaslužili nebesa. Ta dela bo od nas terjal naš

Odrešenik in sodnik na vesoljni sodbi, torej vpričo vseh ljudij, ker ravno ona združujejo človeško družbo. Kaj bi bil svet brez ljubezni?

Krščansko-socialna organizacija ni le delo za ta svet, za gospodarsko in narodno povzdigo našega ljudstva, ampak je tudi zveličavno delo, s katerim si služimo večno plačilo, delo, katero bo tiral od nas Odrešenik in sodnik na sodbi vpričo vseh ljudi. Krščansko-socialna organizacija združuje in vzdržuje človeško družbo in dosledno poleg milosti Božje tudi katoliško cerkev. Te besede zaslužijo, da jih vernikom dobro razložimo, ne-le enkrat, ampak ob raznih prilikah.

Program, ki ga odobruje prevzvišeni knezo-nadškof v letošnjem pastirskem listu, je program „Primorskega lista“, ki ga razvija že osemnajsto leto. „Primorski list“ je stal ob zibelki vse naše krščansko-socialne organizacije na Goriškem. Mnogo smo v zadnjih osemnajstih letih zasnovali. Ostaja pa nam še veliko dela. Polje, ki je imamo obdelovati, je široko. Zato pa pozdravljamo besede prevzvišenega knezo-nadškofa, ki nam dajejo nov pogum in novo moč za nadaljnje delo. Po začrtani poti, ki jo blagosavlja naš višji pastir, pogumno, vztrajno in složno naprej do novih uspehov in novih zmag!

Hujskanje brez konca in kraja.

Protestni shodi, od katerih je pričakoval A. Gabršček, da napotijo ljudske množine nekako z vilami in sekirami v mesto, da poženejo poslanca S. L. S. iz zbornice goriške, niso imeli zaželjenega vspcha. Ne le pristaši S. L. S., marveč tudi agrarci in liberalci so se smejali pretiranim izbruhom jeze in gnjeva, ki so leteli iz ust od jeze penečega se generala, ter so ostali hladni v dnu svoje duše.

Laški zavezniki slovenskih liberalcev so nestrpno čakali vspehov liberalne hujskarije. Ker so ti izostali, začeli so sami hujskati slovensko duhovščino in slovensko ljudstvo na način, ki je jedin svoje vrste.

Brezvestno so nahujskali italijansko duhovščino proti deželnemu odboru, ker je ta prinesel v zbornico znani predlog o cerkevih računih. V svoji slepi jezi, da deželni zbor redno zboruje, so pozabili Gabrščekovi pomagači, da je prinesel prvi v zbornico oni predlog profesor bogoslovja, da ga je predlagal v sprejem katoliški župnik in da je zanj glasoval prošt goriški, monsignor Faidutti. Pozabili so hujščaki prečitati oni predlog, ki meri na to, da bi deželni odbor olajšal delo c. kr. glavarstvom, ki

nimajo potrebnega objeta za pregled in rešitev takih računov, ne da bi s tem kratil pravice zadavnih oblastij. Namen temu predlogu je, prihiteti na temelju tozadavnih obstoječih zakonov starostvom in cerkevni odborom na pomoč, da bi prišli o pravem času do naloženih doklad v pokritje cerkevih potrebščin.

Gospodje okoli lista „L'Eco“ so hoteli nahujskati tudi slovensko duhovščino proti označenemu predlogu in deželnemu odboru; toda ta je bila bolj previdna in ni šla slepo na limance furlanskim hujščakom. Prepričala se je, da je ta hujščakija le politično šarlatanstvo, ki zlorablja lepa in častna imena v svoje nečedne politične svrhe.

Kar počenja pa italijanska ljudska gospoda, oziroma njena glasila sedaj, ko je deželni zbor sprejel predlog deželnega odbora za ustanovitev deželnega kreditnega in hranilnega zavoda ali — kakor se je v kraji obliku reklo — deželne hranilnice, to je nezaslišano.

Najprej je treba povedati, za kaj se gre. Deželni hipotečni zavod je pridobil pravico do agencije avstro-igerske banke, ki je največji denarni zavod v Avstriji. S tem mu je mogoče dobivati denar iz tega denarnega zavoda po najnižji obrestni meri. Toda v svrhu, da bi spravil denar v promet, mu je treba posredovalnega zavoda med obstoječimi posojilnicami in avstro-igersko banko. Ta posel opravlja sedaj filialka kreditne banke, ki je špekulativno židovsko podjetje in sprejema denar po 4% ter ga izposojuje po 5% in 6%, dočim bo deželni kreditni in hranilni zavod izposojeval denar po isti obrestni meri, kakor avstro-igerska banka, ter bo zahteval le toliko več, da krije režijske stroške. V izgled navajamo sledče: „Centralna posojilnica“ nalaga denar, kateri ga hipno ne rabi, v navedeno filialko po 4%; če pa ona denar rabi, mora plačati 5%, dočim bode deželni zavod prejemal denar — n. pr. — tudi po 4%, posojeval pa po 4 1/4%. To bode gotovo v korist „Centralni posojilnici“, Montu in drugim posojilnicem na Goriškem, katere bi potrebovale denar.

To je glavni namen novega deželnega denarnega zavoda. Inače se bo pečal zavod večinoma z ekomptom in reeskomptom menic; hranilne vloge mu bodo le postranska stvar.

Toliko slovenski kakor tudi italijanski poslanci so začetkom nezaupno stali pred tem predlogom deželnega odbora o ustanovitvi deželne hranilnice. Zato so pa v različnih sejah vsestransko proučili to zadevo ter si dali natanko pojasniti namen, pomen in končni cilj novega podjetja. Po resnem in treznom razmotrovjanju in proučenju so se povsem uverili, da noyi denarni zavod bo v korist deželi in našemu ljudstvu, ter da ne bode nikakor škodovati obstoječim posojilnicam, kakor jim direktno ne škoduje filialka kreditne

banke. Pred 14. sejo deželnega zavora so poslanci S. L. S. v klubovi seji še enkrat stvar resno premisli in soglasno sklenili, glasovati za predlog deželnega odbora.

Kršč.-socialni italijanski poslanci so vse žile napeli, da bi pripravili slovenske poslance do tega, da bi prelomili svojo obljubo, namreč vedno glasovati po svoji najboljši vesti in vedi za ono, kar je deželi v korist. Predlagali so, naj se zadeva odgodi, kar bi pomenilo toliko, kot da se pokoplje; hvalisali so in predlagali ustanovitev filialke avstro-igerske banke i. t. d.; a vse to ni nič pomagalo; slovenski poslanci so ostali zvesti svoji dolžnosti in svojemu sklepu.

Zato pa kar besnijo listi te frakcije, „Il Popolo“ bljuva ogenj in žveplo na slovenske poslance, posebno na dr. Gregorčiča. Kdor ima priliko, naj si zadnjo številko tega lista naroči in pazljivo čita, da se uveri, kako nizko so padli stebri te stranke.

Ker so pa gospodje uverjeni, da jim njihove hujščakije v Furlaniji ne bodo mnogo koristile, pozivajo slovensko duhovščino, naj naredi konec sramotni politiki dr. Gregorčiča. Tako piše list prošta Faidutti, ki je bil zvezan z A. Gabrščkom, česar list „Soča“ je opetovan imenovala zgodbe s. pisma zbirko židovskih pravljic, ki spadajo med staro šaro.

Vse meje dostojnosti presega pa hujščakija v listu „L'Eco del Litorale“ z dne 12. februarja t.l., ki piše v uvodnem članku, da je deželni zbor glasoval za 1.412.729 K podpor in prispevkov v različne namene. Nesramnost tega lista je dospela do vrhuncu s trditvijo, da največji del tega zneska se je dal dr. Gregorčič-u, ki je bil plačan z deželnim in večinoma s furlanskim denarjem za trdno zvezo z italijanskimi liberalci.

List piše z debelimi črkami: „Plačan je bil torej od Italijanov, da je izdal italijanske interese in pobijal italijansko ljudsko stranko; Gregorčič je bil plačan od italijanskih liberalcev v svrhu, da bi ponizal lastnega knezo-nadškofa“. — Kako naj ponizja dr. Gregorčič svojega nadškofa z glasovanjem za deželni kreditni zavod? Naravno je, da knezonadškof kot varuh „Monta“, boječ se konkurenčne, katero rišejo neki gospodje na steno, je glasoval proti ustanovitvi novega denarnega zavoda, kakor je naravno, da so poslanci S. L. S. kot varuhi deželnih koristij glasovali za ustanovitev. Enako naravno je, da dr. Faidutti z dr. Buggattom je glasoval v zmislu „Monta“, od katerega dobiva sredstva za svoje špekulacije, ter da se je zauzemal za ustanovitev podružnice avstro-igerske banke, za katero je že delal priprave, da jo spravi v svojo odvisnost. Ker se mu to ni posrečilo, skuša stvar pa po-

litično izkoristiti, da proglaša dr. Gregorčiča kot nasprotnika nadškofovega ter zahteva križarsko vojsko zoper poslance S. L. S. in njihovega načelnika.

In kaj je resnice na plačilu, katero naj bi bil dr. Gregorčič prejel od Italijanov? Čujte in strmite!

Različni odseki so z nemorno marljivostjo in vztrajnostjo preševali in reševali zakonske načrte, predloge in prošnje za podpore, katerih je bilo se nabralo v zbornici tekom zadnjih treh let nad 1400, ter določevali in predlagali po najboljši vesti in vedi primerne prispevke v pomoč našemu in furlanskemu ljudstvu. Konečno so došli vsi predlogi v klube, ki so natanko proučili, koliko bi potek predlogih dobili Italijani in koliko Slovenci. Konečni račun je pokazal, da bi dobili Italijani od enkratnih podpor **723.000 K.** Slovenci pa **672.000 K.** od stalnih podpor Italijani okoli **40.000 K.** Slovenci pa **16.000 K.** Sedaj se vrše med Slovenci in Italijani dogovori, da bise ta razlika odstranila. To je resnica, ki je tudi gospodom okoli lista „L'Eco“ dobro znana.

In čujte, s takimi lažmi in v očigled tem dejstvom se drzne furlanski list hujskati slovensko duhovščino proti S. L. S. in njenemu voditelju ter zahtevati od nje, naj naredi konec sramotni zvezi Pajer-Gregorčič.

S takimi sredstvi si hočejo izvestni gospodje pomagati na stol deželnega glavarja ter spraviti deželo pod svojo komando.

Kako so nam pravični, to vemo vsi. Protestirali in ruli so proti premestitvi slov. učiteljišča v Gorico; zahtevali italijansko gimnazijo v Gorici za se, a njihova vest jim ni dopuščala, da bi tudi za Slovence zahtevali isto, kar za se. Ti gospodje zahtevajo, naj bi se naslov „avstrijsko ilirsko“ Primorje predragačil, „ilirsko“ jih bode v oči. Protestirali so proti temu, da bi imeli Jugoslovani svojega zastopnika v ministerstvu, sploh pri vsaki priliki kažejo večje sovraštvo do Slovanov, nego najzagrizenejši iredentovci.

In ti gospodje se drznejo apelirati na slovensko duhovščino, da bi jim ta pomagala pesti bič, s katerim bi tepljeno in naše ljudstvo, slovensko ljudsko stranko in njene zastopnike.

Ne boš, Jaka! Naša duhovščina je iz našega ljudstva, ter živi in mrežnjim. Le narodni odpadniki in **renegati** so zmiožni igre, ki se igra v „L'Eco“. Popiha veter pa odpipa pisano odejo, pod katero se skrivate. To bo razkritij!

Utemeljevanje predloga

posl. Mihuela Marinčič in tov. o izdanju novega občinskega volilnega reda.

Kakor čujem, se imata sedanje deželozborsko zasedanje v kratkem času odložiti in morda še le enkrat poleti nadaljevati in skleniti. Med predmeti, ki ostanejo sedaj še nerešeni, bo najbiše tudi načrt novega občinskega reda. Dotični predlog deželnega odbora pa je nepopolen, ker obsegamo samo premembro občinskega reda in ne tudi premembro občinskega volilnika, ki sta bila oba skupaj izdana z deželnim zakonom z dne 7. aprila 1864 štv. 8 dež. zakonika za avstrijsko-ilirsko Primorje.

Če je potrebna premembra, oziroma preuravnava občinskega reda, je ravno tako, ali še bolj potrebna preuravnava občinskega volilnika. Prvič utegne biti umestno, da se, kakor za deželni in državni zbor, raztegne tudi v občinah volilna pravica na

tiste, ki so polnoletni občnarji, pa ne plačujejo nobenega davka.

Potem pa je nujno potrebno, da se s posebnimi določili v zakonu zapreči zavlačevanje občinskih volitev in raztegavanje poslovne dobe županstev in starešinstev daleč čez zakonito določeno dobo. Dosedanje skušnje nas učé, da premeten župan s zvijačnim ravnanjem pred volitvami, pri in po volitvah lahko zavleče svojo poslovno dobo za dve in tudi za tri leta.

Župani, ki pošteno poslujejo in imajo svoj občinski urad in občinsko gospodarstvo v redu, tega ne delajo. Pač pa se poslužujejo takih zvijač navadno župani, kateri se hočejo na krmilu ohraniti v občinskem uradu in v občinskem gospodarstvu ter se boje izročitve in ker bi radi še dalje izkorisčali svojo častno službo za svoje namene. V sedanjem občinskem volilniku imajo zadosti zaslombe in skoro nobene zavire svojemu ravnjanju, ne glede na to, da tudi politična oblastva s silno počasnim razsojevanjem volitvenih spornosti takorekoč potuho dajejo takim županom. Meni je znan slučaj, ko je od due končane volitve do razsodbe proti njej podanih ugovorov preteklo nič manj nego pol-drugo leto. Če se v takem slučaju zgodi, da je po razsodbi razveljavljena volitev, treba je za obnovljeno volitev novih imenikov in celo volitveno ravnjanje povzroči lahko tako zakasnitev, da se župan vzdržuje dve in tudi tri leta čez svojo dobo na županskem stolu.

Zato je nujno potrebno, da se v okom takim abnormalnostim, čimbrže preuravnava občinski volilnik.

Jaz predlagam torej, visoki deželni zbor naj blagovoli skleniti:

Nalaga se deželnemu odboru, naj v dopolnitve svojega predloga, s katerim je predložil načrt novega občinskega reda, kadar se zopet snide deželni zbor, predloži tudi načrt novega občinskega volilnika, preuravnjan; kar se tiče volilne pravice, v duhu sedanje dobe in obsegajoč določila, po katerih se kolikor mogoče zapreči podaljšanje poslovne dobe starešinstva in županstva po preteklu v to odločenega obroka.

Deželni zbor.

Petnajsta seja.

V pondeljek ob 11. uri in en četrtek se je vršila petnajsta seja deželnega zборa. Posl. Fon je bil zaradi bolezni odsonoten.

Po prečitanju došlih vlog sta bila naznanjena dva predloga in sicer oni posl. dr. Bugatto glede ustanovitve italijanske pravne facultete in oni posl. dr. Faidutti glede premembe mestnega statuta za mesto Gorica.

Posl. dr. Bugatto je vložil interpelacijo na deželnega glavarja glede opravljanja stenografske službe pri deželozborskih sejah.

Posl. Marinčič interpelira voditelja poljedelskega ministerstva glede brambnih naprav na desnem bregu Soče v okrožju Podgorje.

Dnevni red je obsegal 47 točk.

Posl. Marinčič je utemeljeval svoj predlog o izdanju novega občinskega volilnega reda, ki naj bi odgovarjal duhu sedanjega časa. (Utemeljevanje se nahaja na drugem mestu te številke.) Ta predlog je bil nujnim potom vsprejet.

Ravnotako se je nujno vsprejel predlog posl. Kosmač, s katerim se pozove deželni odbor, naj dogovorno z vlado primerno premeni potirni zakon.

Posl. Gasser je utemeljeval dva predloga, ki se tičeta eden ustanovitve stalne finančne kontrolne komisije zrazen deželnega odbora in eden o ustanovitvi stalne komisije v proučevanje premembre deželnega volilnega reda.

Posl. dr. Pinusig je predlagal, naj se ta dva predloga oddasta posebnemu odseku, ki se ima izvoliti. Koncem seje se je vršila volitev, ki pa je imela negativev vspeh, ker je bila nadpolovična večina glasovnic prazna. Predloga sta bila indirektno odklonjena.

Posl. dr. Bugatto utemeljuje predlog glede zgradbe ceste med Vermeljanom in Doberdobom, ki je bil nujnim potom vsprejet.

Poročalec posl. Berbuč dovolilo se je 4000 K za brambne naprave ob desnem bregu Soče pri Podgori.

Poročalec dr. Pettarin: dovoljuje se 4200 K županstvu Kožbana za brambne naprave ob Idriji pri Merinku in 4500 K za prezidavo nasipov ob Soči pri Macorini.

Dr. Pinusig je poročal o zvišanju stanarine deželnim uradnikom. Vsprejeto.

Posl. dr. Pettarin poroča o ureditvi plač deželnih slug. Vsprejeto. Isti poroča o ureditvi služb deželnih pomembnih uradnikov. Vsprejeto.

Nato je poročal posl. Berbuč o zgradbi električne železnice Opčina-Ščana. Posl. dr. Stepančič omenja v priporočevalnih besedah velik pomen te prometne zveze v vsakem oziru in prosi vladnega zastopnika, naj uporablja svoj vpliv pri vladni, da se uresniči ta projekt. Vsprejeto.

Potrdila sta se v vseh treh čitajnih zakonski načrt o uvedbi stavbnega reda in zakonski načrt o pospeševanju govedoreje.

Dovolilo se je 6500 K za l. 1910 za javno cepljenje koz.

Posl. dr. Stepančič je poročal glede izboljšanja kraških pašnikov in predlagal, naj se od 1. februarja t. l. naprej stavi vsako leto v proračun znesek 3000 K kot redni deželni prispevek v to svrhu ter naj se pozivlja vlada, naj v isti namen isti znesek dovoli. Kot izredni prispevek naj se za letos dovoli 2000 K in naj se naprosi vlada, da isto storí. Vsprejeto.

Nato so se dovolile sledeče podpore: 3000 K za gradbo vodnjaka v Kozaršah; 900 K za zgradbo vodnjaka v Štandrežu; 600 K za napravo napajališč v Libušnjem; 500 K za prireditev vinške razstave v Tomaju; 400 K mlekarški zadruži v Drežnici; 170 za vodovod in vodnjak v Iljovici; 400 K za vodovod v Stržiščih; 180 K za razdelitev med razne občane v Lascah za zgradbo vodovoda; vnovič 3500 K za vodovod v občini Ajba; 2400 K za zgradbo vodovoda Podbrdom; 300 K za zgradbo vodnjaka v Nemškem Rutu; 1500 K za zgradbo mosta čez Vogršček; 500 K za zgradbo ceste Ponikve-Klavže; 1450 K za vodovod v Plužnah; 300 K za družni mlekarški v Črničah; 300 K gospodarskemu društvu v Krepljah in sicer 100 K za nakup kmet. orodja in 200 K v slučaju, ko se bo dež. odb. prepričal, da je društvo potrebno te podpore; 3150 K županstvu Anhovo za zgradbo ceste Vrhovje-Kobalarji in 5600 K za zgradbo ceste Čežoča Slatenik.

Ko sta bili nato prečitani začetkom omenjeni interpelaciji in se je izvršila po dr. Pinusigu predlagana volitev komisije v proučevanje Gasserevih predlogov, je bila seja zaključena in prihodnja napovedana za včeraj ob 10. uri predpoldne.

Politični pregled.

Državni zbor.

Državni zbor je sklican na dan 24. t. m. Na dnevnem redu prve seje so tele točke in sicer: Prvo branje rekrutne predlage; volitev dveh podpredsednikov; prvo branje proračuna in finančne reforme.

Baron Bienerth in „Slovenska Enota“.

Baron Bienerth je povabil „Slovensko Enoto“ za danes na pogovor. Parlamentarna komisija „Slovenske Enote“ je včeraj sklenila, da se odzove temu vabilu. Pogovora z baronom Bienerthom se bodo udeležili poslanci dr. Šusteršič, Udržal, dr. Pacak, Hruban in dr. Ploj.

Velikanske demonstracije na Nemškem.

V nedeljo so vprizorili socialni demokratje na Nemškem velikanske demonstracije v prilog splošne volilne pravice. V Berolinu je bilo obdržanih 44 shodov. Obhoda po mestu se je udeležilo kakih 150.000 oseb.

Vojna nevarnost na Balkanu.

Vsi listi poročajo, da je položaj na Balkanu skrajno miren. Kakšen je pa položaj v resnici, kaže poročilo, po katerem so priplule v Pirej štiri ruske in tri angleške vojne ladje, italijanske vojne ladje pa še pričakujejo.

Darovi.

Jubilejni darovi za „Slovensko sirotišče“.

P. n. gg.: Ludvik Kumar, župnik v Biljani 10 K, Franc Červ, vikar v p. pri Sv. Luciji 10 K, M. M. 60 v, dr. Franc Kos, c. kr. prof. 10 K, Rafaela Pavlica 10 v, Mihael Gorjup, posredovalec v Gorici, ustanovnino 200 K, delavci na občnem zboru „Slov. kat. del. društva“ v Gorici dne 13. t. m. 10 K 70 v, hranilnik v „Goriški zvez“ 1 K, hranilnik rihemberškega županstva 3 K 12 v, slavno županstvo v Avčah 20 K, Maria Podgornik 80 v, gospa Tutta 1 K, Jos. Drušček, Grgar 50 v, Andrej Brummat, Afrika 3 K 58 v, Ivan Buda, pismonoša 1 K, Franc Obrekar, Dol. Tribuša 75 v, Ivan Podgornik, Vrtovin 10 v, Izidor Gomšček, Deskle 40 v, Frančišek Slokar, trgovec v Gorici 2 K, Anton Kranjc, Cerkno 1 K; Josip Pišot, Selce 20 vin., Adolf Urbančič, mesar v Gorici 1 K; v nabiralnikih: v krčmi Mihe Hvalič 60 v; gostilna Antona Fon 1 K 40 vin.

Bog poplačaj stotero! Vse v boljšo bodočnost slovenskega naroda pod slavno vladajo Njega Veličanstva cesarja Franca Jožefa I!

Domače in razne vesti.

Deželni zbor. — Včerajšnja seja deželnega zborja, ki je bila napovedana ob 10. uri predp., pričela je šele ob 11. uri in 50 minut.

Na dnevnem redu, ki je obsegal 250 točk, so bili razni zakonski načrti in poročila odsekov za podpore najrazličnejšim ustanovam, društvom, občinam, posameznim osebam, cestnim odborom itd. O vsem tem priobčimo zaradi po-manjkanja prostora in časa natančnejše poročilo v prihodnji številki našega lista.

Prijavljeni so bili v včerajšnji seji trije novi predlogi in sicer: posl. Antonelli je predlagal, naj država prejko prej popravi in zviša napise ob rekah v Furlaniji, dr. Bugatto je predlagal, naj se razdeli med poslance po eden iztis deželozborskoga poslovnega reda posl. Fon pa je predložil načrt novega lovskega zakona.

Prijavljene so bile tudi tri interpelacije in sicer ona dr. Pinusiga glede ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu, ona posl. dr. Venierav zadevi premestitve slovenskega moškega učiteljišča v Gorico in ona dr. Meizluka glede osuševanja močvirja v Fiumicelu.

Posl. dr. Bugatto je zahteval, naj se o njegovem predlogu ujno razpravlja, kar je pa deželni zbor odklonil.

(Dalej v prilogi)

Priloga „Primorskemu Listu“ št. 7. z dne 17. februvarja 1910.

Nato je utemeljeval dr. Bugatto svoj predlog glede ustanovitve juridične fakultete v Trstu s prihodnjim šolskim letom ter predlagal vsprejetje istega nujnim potom. Dr. Pettarin je podpiral nujno vsprejetje tega predloga. Predlagal pa, da se isti spopolni v smislu, da se zahteva ustanovitev popolnega vseučilišča v Trstu.

Posl. prof. Berbuč je predlagal dodatek: Poziva se vis. vlada, naj usta novi istočasno in sicer že s prihodnjim šolskim letom popolno univerzo s slovenskim učnim jezikom v Ljubljani.

Posl. Piccinini in njegovi tovariši so zahtevali, naj se izpusti iz dočinka prof. Berbuča beseda „istočasno“. Na predlog posl. Bombiga se je beseda „istočasno“ nadomestila z besedo „tako“, na kar je bil predlog dr. Bugatta z dostavkom dr. Pettarina in prof. Berbuča enoglasno vsprejet.

Posl. dr. Faidutti je utemeljeval svoj predlog glede spremembe goriškega mestnega statuta ter predlagal, naj se ta predlog vsprejme nujnim potom, kar se pa ni zgodilo, ampak se je predlog odstopil pravnemu odseku.

Nato je bila seja ob 1. uru pop. prekinjena in nadaljevanje iste določeno za 3. uro pop.

Mesto ob 3. uru pop. pa je pričelo nadaljevanje ob 4. uru.

Do 8. ure in pol je bil rešen ves dnevni red.

Na koncu seje so se čitale interpelacije. Čitanje interpelacije dr. Pinnausiga glede ustanovitve italijanskega vseučilišča v Trstu se je mirnim potom izvršilo.

Ko je pa začel čitati dr. Venier svojo interpelacijo glede premestitve slovenskega moškega učiteljišča v Gorico, so slovenski poslanci zapustili zbornico.

Ker je postal vsled tega deželni zbor nesklepčen, zapustil je zbornico tudi vladni zastopnik dvorni svetnik grof Attems. Dr. Venier je hotel vključ temu s čitanjem svoje interpelacije nadaljevati, a deželni glavar mu je to zbranil, češ, da je to nepostavno.

Danes ob 11. uru predpoludne je bila sklicana zopet seja.

Na dnevnem redu je bila edina točka: overovljenje zapisnika včerajšnje seje, a do overovljenja zapisnika ni prišlo, ker ni bil isti še končan.

Posl. Bombig se je oglasil k besedi ter izjavil, da so bili ital. poslanci za to, da se ureditev učiteljskih dohodkov že v tem zasedanju izvede, slov. poslanci pa so bili mnenja, naj deželni odbor dotični zakonski načrt izdelu ter ga še le v prih. zasedanju predloži.

Prihodnja seja se naznani poslancem pismenim potom.

Dopolnilna deželnozborska volitev. Tržaško namestništvo je razpisalo dopolnilno deželnozborsko volitev za slov. veleposestvo v naši deželi na dan 23. aprila t. l. Ako bi se izkazala potrebna ožja volitev, se bode ista vršila istega dne.

Iz zapadnih Brd nam pišejo koloni, da se jim zdi vladni načrt glede kolonskega vprašanja pomanjkljiv. Zahtevajo, naj bi se vstvarila posebna komisija, ki naj bi sodila, v kateri meri se morejo kolonije obremeniti.

Odgovarjam: Vladni načrt določa ustanovitev posebne komisije, ki bo predelala vse kolonske kontrakte. Kontrakti, ki se ne predložijo, ali ki jih komisija ne odobri, bodo neveljavni.

O agrarcih ni več ne duha ne sluga. Vsi so postali liberalci, le Mermolja jo najbrže pobriše k socijalcem. Čuden patron! Kmete bo učil draga pridajati, delavce pa po ceni kupovati. Dober „dinst“!

Ogorčen je ves liberalni svet vsled nekega članka v „Slovencu“ proti družbi sv. Cirila in Metoda. Vse kar liberalno

leže, vpije, sežiga „Slovenca“ in njih duše so na smrt žaljene. Pri tej priliki vprašamo „Edinost“, ki joče uže celi teden zaradi tega članka in proglaša za izdajico vsakega Slovenca, ki bojkotuje Šolsko dražbo sv. Cirila in Metoda, kako se je obnašala, ko je „Soča“ vodila ostuden boj proti „Šolskemu Domu“ v Gorici in katerega še vedno vodi! Ali se je tudi takrat zgražala? Mari se v zavodih „Šolskega Doma“ ne uči slovenska deca, ki bi se sicer raznarodila v laških in nemških šolah? Ni ga bilo človeka v liberalnih strankah, ki bi se zavzel za „Š. Dom“ in spoznal velikansko važnost istega za nas Slovence v Gorici. Ko „Soča“ hujška proti „Šolskemu Domu“ in pravi, da niti vinar naj ne gre ispod palca liberalcev za „Šolski Dom“, molči „Edinost“, molčijo tržaški solzariji, molči ves liberalni svet. Zakaj to?

„Sočo“ jezi, da stavijo naši poslanci razne predloge v deželnem zboru. To jezico izliva nad poslancema Manfredom in Mariničem, češ, da se vadita čitati, ko stavita kak predlog, katerega jima Gregorčič spiše. Reveži, kaj mislite, da znajo naši poslanci tako malo kot nekateri vaši kaporjoni à la Jakil, ki sede ali so sedeli v izvrševalnem odboru liberalne stranke? Pred svojim pragom pometajte! „Soči“ ni nikoli prav. Prav bi ji ne bilo, ako bi naši poslanci ne stavili nobenega predloga, prav ji tudi ni, ko vidi, da stavijo razne predloge. Kdo naj torej vstreže tej zarjaveli devici?

Obsojen liberalni župan. — Dne 5. februarja se je moral zagovarjati pred tuk. okrožnim sodiščem renški župan Rajmund Žnidaršič, katerega je tožil tamošnji veleposestnik gosp. Josip Pahor zaradi razdaljenja časti. Konec obravnave je bil ta, da je renški župan Rajmund Žnidaršič bil obsojen v dežarno globo 100 K spremenljivo v 10 dni zapora v slučaju nesolventnosti ter na poravnavo pravdnih stroškov.

Dne 22. januvarja pa je bil obsojen na 2-dnevni zapor renški liberalec Merljak tudi zaradi razdaljenja časti, „Soča“ o teh obsodbah nič ne poroča, pač pa na dolgo in široko piše o Arčonovi obsodbi, katerega so liberalci na nečasten način ujeli in ga ovadili sodišču. Tako delajo denuncijanti!

Vojški nabori. Vojški nabori se bodo vršili letos v tem-le redu in sicer: V Gradišču 9. in 10. marca; v Gorici (za okolico) 11., 12., 13., 14., 15. in 16. aprila; v Gorici (za mesto) 11. in 12. marca; v Ajdovščini 18. in 19. aprila; v Kanalu 21. in 22. aprila; v Tolminu 16. in 17. marca; v Črnom 14. marca; v Komnu 1. in 2. marca; v Sežani 4. in 5. marca; v Tržiču 5. in 6. aprila; v Červinjanu 7., 8. in 9. aprila.

Škof dr. Nagl. Dosedanji tržaški škof dr. Nagl se je sinoči odpeljal iz Trsta na Dunaj, da nastopi tam takoj svoje novo mesto.

Sesljanska žaloigra. — Iz Sesljana poročajo, da sta bila dne 11. t. m. spuščena na svobodo Frančiška Leban in Josip Gašperin.

Obesil se je v Tržiču na polju 50-letni kmet Jakob Scchet in to vprito lastnega malega sinčka, Obesil se je na hlačni pas. Na otrokovo kričanje so pritekli ljudje, a je bil samomorilec uže mrtev.

Nočno žensko delo. — Trgovinski minister je izročil zborničnemu predstvu zakonski načrt o prepovedi nočnega ženskega dela v industrijskih podjetjih.

Z bankovci zakuril. Nek kmet na Češkem je prodal na sejmu tri goveda in vtaknil bankovce z drugimi papirji v žep. Ko je prišel domov, se je mirno vlegel in pustil denar v žepu. Zjutraj je hotel njegov sin zakuriti in je iskal papirja za podžig. Oče mu je v polspanju in ker še od prejšnjega večera

ni imel jasne glave, dejal, da je v njegovem žepu dovolj papirja. Sin je zgrabil vse skupaj in zakuril. Šele ko je videl plamen, se je očetu zablikalo v glavi; planil je po koncu in hitel k peči, a rešil je le en košček stokronskega bankovca, ostalo — bilo je 800 kron — je bilo že pepel.

Listnica uprave: G. Andrej Brumat, Pretoria, Transvaal Afrika: Denar prejeli v znesku 9 K 58 vin. Hvala lepa!

Meslne novice.

Občni zbor društva „Skalnica“ bo dne 27. t. m. ob 4. pop. v prostorih „Slovenskega sirotišča“ Via Ponte Isonzo štev. 32.

Občni zbor „Slovenskega katol. delavskega društva“ v Gorici se je vršil v nedeljo ob lepi udeležbi. Po pozdravu g. predsednika Iv. Gorjup podružveni blagajnik Luka Dugar račun za l. 1909. Čisti preostanek koncem leta je znašal 2580 K 58 vin. Nato je govoril namesto drž. in dež. poslanca Fona, ki se radi bolezni ni mogel udeležiti, č. g. dr. Andr. Pavlica. Razlagal je socialne nauke, ki nam jih daje plevzvjeni knezo-nadškof o letošnjem pastirskem listu. Ob koncu zborovanja so bile volitve novega odbora. Izvoljeni so: Ivan Orel, Andrej Pavšič, Franc Valentič, Franc Trnovec, Miha Medvešček, Miha Besednjak, Ivan Gorjup, Anton Grbec, Luka Dugar in Štefan Kralj. Kot namestniki: Jožef Trnovec, Franc Blažič, Miha Brezigar (Pevma), Franc Pavlin (Vrtojba), Andrej Rijavec in Franc Leban (Podgora). Kot pregledovalci računov: Karol Mai. c, Jožef Čigon in Franc Novič.

Novoizvoljeni odbor bo imel svojo prvo sejo v nedeljo dne 20. t. m. ob 11 in pol predp. v družbenih prostorih.

Nov goriški vodovod. — Postojansko okrajsko glavarstvo je dalo goriškemu mestu dovoljenje, da sme vporabiti za vodovod, ki se ima zgraditi, množino 85 l vode na sekundo.

Dvorana „Central“, ki je bila v najemu kinematografa, bo od sedaj na razpolago za razne prireditve. „Centralna posojilnica“ jo bo oddajala od slučaja do slučaja proti primerному plačilu. Dne 6. marca t. l. se bo v njej predstavljal prvkrat v Gorici žaloigra: „Za pravdo in srce“, ki jo je spisal slavni pesnik Anton Medved.

Iz goriške okolice.

V Biljah vse je na nogah, vse obdaja groza, strah.
„Če propade Saunig nam, gor črez uha nas bo sram“.

Glas ta gre na vse strani,
„Štab“ za glavo se drži,
bega, leta semertjá,
kar najurneje se dà.

„Doma tu nas ni zadost,
če gre v boj i zadnja kost;
klerikal'c je zvit kot vrag,
on je vajen bitk in zmag!“

„Brž v Vrtojbo po pomoč,
če je še tak' črna noč,
nič vas to naj ne straši,
jutri bo ga bečke tri!“

Tak' so vgibali možje,
liberalne te glave:
„Le Vrtojba reši nas
in Mrmoljev: Kmečki glas!“

In res bratcev, evo jih,
kakor nesel bi jih pih,
v Bilje na pomoč hité,
saj za Sauniga se gre.

Saunig cel je liberal'c,
Ta Mermolja pa agrar'c,
Skupaj eno sta oba,
kdo od blizu jih pozna!

Holadri, pum, pum, pum!
Vrisk in vpitje, šum in hrum!
„Zmaga naša, župan naš,
Saunig, vredni naš pajdaš!“

Politični bobnar.

g Iz Kojskega. — Na pustni torek je prišlo nekaj liberalnih dijakov iz Srečnatnega v Kojsko, da bi tam razgrajali. Brez vzroka so začeli ometavati s kamenjem gostilno B. Mariniča, razbili so polno šip, polomili vrata, tako da so bili oni notri v gostilni v Življenski nevarnosti in so se morali poskrbiti v klet. Kolovodje teh razsajačev: so bili nek občinski mož in en podžupan liberalni zaupnik, kateremu bomo že poskrbeli za laufpas. Sramota za liberalce, ki imajo take zaupnike. Privoščimo vam jih iz srca. Poznamo dobro tudi ono hišo, od kjer je vse to prišlo in pa tudi osebe, ki so šuntale, povemo pa jim, da tudi zanje pride obračun: božji mlini meljejo sicer počasi, ampak gotovo. Čudno je bilo pri vsem tem divjaštvu to, da ni bil nobeden aretiran, akoravno je bilo oko postave zraven, pač pa so bili nadlegovani nedolžni ljudje. Pa še ni zadnja beseda! Na svidenje!

g Zahvala. — V imenu sorodnikov se podpisani iskreno zahvaljuje sl. „Požarni brambi“ v Čepovanu, ki je pod vodstvom g. Leopolda Kafola, c. kr. pošt. v Čep., v uniformi spremljala h pogrebu brata (ozir. sina in sorodnika) Jožefa Plesničar; posebej se pa še zahvaljuje pevcom istega društva, ki so pod vodstvom nadarjenega učitelja g. Berce-ta zapeli dve lepi žalostinki pokojniku v slovo.

Lokve, dne 14. februar.

A. Plesničar, župnik.

g Iz Dornberga. Naši Crli se jako množijo tako, da celo soba za telovadbo jim je postala premajhna. Dan za dnem zmeraj več nas je. Ljudje nas radi imajo, ter nam pri vsaki priložnosti nabirajo za telovadno orodje. Zakaj pa bi nas radi ne imeli? Saj tudi mi se trudimo, da jim bomo enkrat pokazali, kaj smo se naučili. Nekateri naši člani so nabrali: Pri svatbi gosp. Franca Berce in gospodične Angele Berce 12 K, g. Jožeta Simšiča in gdč. Ivanke Simšič 10 K, pri veseli družbi v Dragi 8 K, pri zabavnom večeru na Pust 4 K 36 v, častiti gospod dr. Ferdinand Rojc 2 K. Drugi cenjeni gospodje so darovali: Jožef Šinigoj, starešina 2 K; Vincenc Šinigoj 1 K, Luznik Leni 1 K, Mohorčič Pepina 1 K, Harej Marija 1 K, Angela Brankovič 1 K, neka oseba 1 K, Kaučič Frančiška 1 K, Šinigoj Frančiška 50 v, Frančiška Schein 40 v, Rojc Jožef, redar 40 v, Šinigoj Jernej 30 v, Šinigoj Heinrich 30 v, Peric Angela 30 v, Luznik Izidor 30 v, Šinigoj Marija 30 v, Kral Ivan 40 v, Vinko Kožuh, Osek 30 v, Neka oseba 20 v, Cotič Anton 20 v, Cotič Marija 20 v, Kral Angela 20 v, Šinigoj Ivan 20 v, Manfreda Andrej 20 v, Lojk Alojz, Černiče 20 v, Frančiška Saksida 20 v, Šinigoj Josip 20 v, Rojc Anton 16 v, Ignac Saksida 16 v, Doplilhar Josipina 10 v, Kerševani Danica 10 v, Vodopivec Ivan 10 v. Vsem davoralcem prisrčna hvala!

Iz ajdovskega okraja.

a Kazenska obravnava zaradi dogodkov ob času štrajka v Ajdovščini.

— V četrtek se je vršila pred tukajšnjim okrožnim kot kazenskim sodiščem kazenska obravnava proti 24 obtožencem, ki so bili toženi, da so se za časa štrajka v ajdovski predilnici dne 25. julija 1909 udeležili izgredov pred ajdovsko predilnico in pobijanja šip. Razbitih je takrat bilov predilnici 2618 šip. Samo na šipah je bilo storjene škode za 659 K, Vsa škoda na strojih in na poslopijih,

ki je bila istega dne od izgrednikov provzročena, cenjena je bila na približno 4000 K. Izid kazenske obravnave je bil ta, da je bilo 22 obtožencev oproščenih in le dva obsojena. Obsojena sta bila namreč 24 letni Ignacij Bratina na 14 dnevno poostreno ječo in 42 letni Janez Lulik na en mesec poostrene ječe. Ravnatelj predilnice Ammann ni zahteval povrnitve provzročene škode.

a **Iz Gor. Branice.** Drugo nedeljo v postu t. j. 20. svečana bo tukaj občni zbor za novo: „Katoliško slovensko izobraževalno društvo“. Pravila so že potrjena. Pretvorili smo jih v toliko, da smo sprejeli vanje tudi točko o telovadbi, kar pride prav, zlasti našim mladičem, ki se zelo zanimajo za Orla. Na dnevnem redu bo: 1. Poročilo pripr. odbora. 2. Sprejem članov. 3. volitev predsedstva in odbora. 4. Slučajnosti. Če bo čas dopuščal predaval bo takoj isti dan o „Kmetijskih zadruhah“ g. jurist A. Kodre, tukajšnji domačin „Zarjan“. Pridite vsi!

Pripr. odbor.

a **Iz Gor. Branice.** — Dopisnik v zadnji „Soči“ zaletava se tudi v mene. Očita mi vse čudno. Res da po zimi, ko je bila že ob 5. uri tema, nisem mogel vselej oddati pošte, ker je razhodno; ali se je pa zato kako pismo zgubilo? Komu nisem kedaj, brez razlike, dostavil kakega časopisa? Komu se je zgodila radi mene samo za en vinar krivica? Da sem prevzel mežnarijo in orgljanje, me niso postavili klerikalci, ampak pozval me je pisemno takratni načelnik skladovnega odbora, ki je pristaš druge stranke, ne klerikalne. Njegovo pismo imam še v rokah. V poštno službo, katero so mi prostovoljno ponudili, ne da bi se bil zanjo poganjal, sprejel me je g. Florijan Čehovin, kjer je še sedaj nabiralnik, ki tudi ni klerikalec. Ali spolujujem službo mežnarja in organista, o tem ima soditi gospodarski odbor in cerkvena oblast, ne pa tak primojen mazač po „Soči“! Zares zagrizen liberalec mora biti tak mazač! Pa naj ve tudi, da se mu vse smeje po Branici in ga prisoja „čučastim“.

Anton Brataševič,
cerkvenik in organist.

a **Iz Gor. Branice.** — Takih dopisnikov, kakor jih ima „Soča“ iz Branice je lahko vesel sam glavar Zulukafrov. Ne vem ali se jim blode ali jih je pa pust tako pobodel. Čujte in občudujte gorostasne laži! V zadnji številki z dne 12. t. m. nakopičenih je toliko budalosti, da moram več strmeti nad to bistrostjo v neumnosti.

Od začetka kvasi nekaj o pismu, kaj da je in kaj da ni! Potem pa pravi duhovito: „Ko je bila še pošta pri g. Ferjanu Čehovinu, je bilo vse v redu“. Vprašam nesramnega dopisnika: Kje pa je zdaj pošta? Ali ni še vedno v hiši veleposestnika Florijana Čehovina? Kaj se ti sanja budalo, ali si pa slep? Kdo je prenesel pošto kam drugam? Ne klerikalec in ne liberalec! Tam, kjer jo je postavilo ravnateljstvo v Trstu, tam je še sedaj! Čakaj, dopisunče, na daljne vrste o pošti v Štanjelu, kjer, kakor pravi, „da nas odrivajo“, pokazal ti bo že g. poštar Fabiani sam.

Da! V Trst bomo dali, kakor pretiš, če se res godi tako na pošti, kakor pišeš ti dalje! Tu ima pa besedo g. Čehovin sam! Ali ni to blatenje njegove družine? Da, g. Čehovin, to ni delo klerikalcev, ampak to je sad liberalne omike! Kdaj je še kak naš mož tako očnil Vašo hišo, kot jo je v „Soči“ nesramnež? Le poglejte cvet učenosti, kako doslovno piše: „Poglejte malo ta lep nered na pošti. Tam sta dve punci, ki vse pregledata, od prve dopisnice do zadnjega časopisa. Pomaga pa zraven tudi ljubeznjiv bratec. Da pridno tudi mama prečitava politiko in jo poleg draga gega vina draga prodaja, ve celo Branica. Ta ljubeznjiva pošta je v gospodarski

izbi, kjer pijači obdelujejo človeka, da je joj. („Soča“ št. 17. 2 stran, 8. kolona). Kaj naj reče k taki surovosti dostojučem? In zdaj seveda mora se odregniti ob me! Čujte kako laže: „Tja zahajajo sami klerikalni policijski, da nosijo vse na uho g. Šmidu. Zdaj pa ima, kar je hotel. Prej mu ni bilo všeč pri g. Čehovinu, ali je zdaj pa boljše? Ni res, da zahajajo tja sami klerikalci, ker g. Čehovin ni klerikalec, ampak liberalen veleposestnik. Ni res, da nosi od tam meni kdo na uho, pač pa me smatrajo ravno tam za nasprotnika v politiki. Kaj hočeš pa reči, zmedenec, s stavkom: „Zdaj pa ima, kar je hotel i. t. d. Ali sem jaz postavil pošto k g. Čehovinu? Ali ni bila že prej tam, predno sem došel jaz v Branico? Ali sem jo morda jaz kam drugam premestil, saj je vendar še vedno tam! Ali ni tak človek za v norišnico!“

Naprej piše: „Tako pošto moramo naznaniti v Trst. Mi nočemo pošte v taki hiši, kjer se vse previzitira in kjer ni potrebne oblike“.

No, lepi komplimenti družini g. Čehovina! Ali se sme in more še tako trpeti?

Spoloh pa vprašam hudobnega obrekovalca, kaj imam jaz opraviti s pošto. Kaj stikaš mene s hišo, kamor razen po najnajnejših opravilih, še nikdar stopil nisem? Vidi se ti, zlobnež da sem ti trn v peti in očesu, in da bi me rad vtopil v žlici vode, če bi me mogel! Pa korajže ti manjka!

No, in na koncu si zopet privošči mojo malenkost, ko piše o nekem človeku pri Kodretih, ki je baje pretepel revno ženico s Krasa, in zasoli na koncu: „Nesramni surovini, klerikalna duša!“

Povedati moram resnici na ljubo, da ta človek ni klerikalec, ne moj politični pristaš, ampak, da je naročen na liberalen časopis: „Slovenski Narod“. Za drugo odgovarja naj sam!

Iz celega blaznega dopisa se pa konečno zre ali samo sovraštvo do moje osebe in seveda do vsega, kar je z duhovnikom v zvezi. — Večje blamaže „Soča“ pač ne more doživeti, kot je bil ta dopis, v kojem je nakopičene toliko očitne laži in podlega obrekovanju! Dober tek!

Braniški kurat Šmid.

a **Rihemberg.** V liberalnih cunjah se obeta polom pri občinskih volitvah. Kdo pa bo ta polom naredil? Znabiti Bratina, Možina, Cigoj? Bratina bo polomil k večjemu kako dogo. Če pa bosta tudi Možina in Cigoj kaj polomila, bosta tudi — plačala. Naj se tedaj le varujejo poloma! — V liberalnih cunjah se tudi obeta dolgo pesem na čast „klerikalcem“. Že prav! Bo poskrbljeno, da bo pri tej skladbi najbolj plesal Bratinov par Možina-Cigoj. Tedaj le začnite!

Iz kanalskega okraja.

kl **Volitev župana v Anhovem** se je konečno izvršila te dni. Županom je bil izvoljen naš goreč pristaš g. Kristjan Velišek iz vasi Gojevce. Volitve v starešinstvu so se vrstile uže lansko leto meseca aprila. A liberalci, takrat premagani, so uložili proti volitvam utok, ki pa je bil konečno zavrnjen. Tako je liberalni učitelj Klavora za eno blamažo bogatejši. — Mi gremo naprej počasi, a gotovo v strah nasprotnikom. Občina za občino prehaja v roke možem, vnetim za blagor ljudstva.

kl **Iz Lokovca.** — Naš liberalni župan Pepček odpravil je iz svoje hiše g. učitelja Podgornika. Rabil ga je poprej za vse možoge. Ko je bil prišel za bimotovanje k nam Prevzišeni, ni se tudi g. učitelj vdeležil sprejema, seveda na komando Pepčkovo. Občaščanja vreden mladič, ki je sin ugledne čepovanske družine, spozabil se je celo iako daleč, kajpada Pepčku na ljubo, da ni hodil nikdar k

sv. maši, kakor tudi Pepčk ne. V go stilni pri Pepčku bil je na hrani. Tam puščal ves denar in tam držal roko županu.

Majhna stvar je prišla vmes, kakor govorijo ljudje. Tisti gramofon! Kako, mi ne kaže tukaj razkladati! Ista lajna kot z g. Rejem! Sedaj biva g. učitelj, ki je vendar enkrat spoznal kaporijona liberalcev Pepčka, pri družini Ivana Šulogaja p. d. na Krogu, kjer je tako zadovoljen. Glejte g. učitelji, taki so Vaši priatelji, liberalni župani! — Lokovčan.

Iz tolminskega okraja.

t **Kat. slov. izob. društvo Podbrdom** bode imelo 20. t. m. ob 3. uri po poldne v drušvenem prostoru svoj III. redni občni zbor s sledenim redom: Poročilo tajnika in blagajnika, odobritev računa za leto 1909, volitev novega odbora.

Odbor.

t **Iz grahovskega županstva.** — VNem. Rutu se je ustanovilo po zvajči liberalno bralno društvo. Ko so nabrali člane, so obetali, da bodo društvo nepristransko, da bodo držali katoliške liste. Nabrali so precej članov, ki so takoj plačali članarino. A kaj se je zgodilo! Ko je liberalni Jaka Ferjanc nabral kronice, je takoj pisal v Gorico po liberalnega agitatorja. Ko so nekateri videli, kako so jih speljali na liberalne limanice, so takoj izstopili iz društva. Liberalni Jaka misli, da nas bode za nos vodil, kakor Macedonce pri gradbi železnice. Pa se je grozno zmotil. Preč od liberalnega društva vsak, ki hoče sebi in svojim dobro! Liberalna kuga se človeka oprime, ko sam ne ve kedaj. Pozneje to obžaluje, a je prepozno. Smrad na gnojšče!

t **Volarje pri Tolminu.** — Naše „Kat. izobr. društvo“ bo imelo 20. februar, svoj II. redni občni zbor. Želeti bi bilo, da se udje v obilnem številu udeleženje. Veliko je še udov, ki niso plačali še članarine, kar naj store čimpreje. Saj podpirate s tem le dobro stvar. Nasprotniki naj govorijo, kar hočejo. Saj vsaka dobra stvar ima prijatelje in nasprotnike. Stare veje odpadejo, nove sveže zrastejo! — Odbor.

Iz kobariškega okraja.

kd **Vabilo** na občni zbor „Slov. kat. političnega in gospodarskega društva“ za kobariški okraj, ki se bo vršil v Kobarišu v prostorih izobraževalnega društva dne 20. februar. Dnevni red: 1. Poročilo odborovo, 2. volitev odbora, 3. slučajnosti. K obilni udeležbi vabi odbor.

Iz cerkljanskega okraja.

c **Poroka.** — V Cerknem se je poročil g. Močnik Andrej iz Ravne z g. Terezijo Dežela s Planine pri Cerknem. Bilo srečno!

Iz bovškega okraja

b **Srpenica.** — V soboto 12. t. m. smo pokopali: Ivana Trebše, strica Gapčevega. Bil je mož stare konenine, večen in vnet za čast božjo. Dosegel je lepo starost 78 let.

Svoje dni je služil kot organist in učitelj v Avčah, pozneje nekaj let na Srpenici. Godba in petje je bilo njegovo veselje. Posebno rad je pomagal v cerkvi ob večjih praznikih. Veliki teden pri juhanjicah ni manjkal nikdar, naj je bilo vreme kakoršnokoli Molitev Jeremije preroka je pel vedno on in sicer „po glejski viži“, kakor se je izražal. Ko je bil na peplenico zadnjikrat previden, je dejal žalosten: „Vedno sem še upal, da bom še enkrat vsaj pel ob Kristusovem grobu“. Ni se mu izpolnila ta želja.

Toda mi trdno upamo, da bo letos obhajal veliki teden in pel slavo božjo nad zvezdami, v najlepšem zboru zveličanih duhov! Blag mu spomin!

b **Srpenica.** — Pred kakimi 14 dnevi se je pojavila v naši vasi škratka. Tirjala je tudi eno žrtev in sicer najpridnejšo učenko drugega letnika, Pepco Lazar. Spoštovani rodbini naše sožalje!

Šolski poduk je bil prekinjen, za poskušnjo, en teden Sedaj je zopet šola. Videlo se je v tem slučaju, koliko pomaga, ako nadzorovalni organi store svojo dolžnost. Energičnemu nastopu g. župana se je v prvi vrsti zahvaliti, da je, vsaj za sedaj, nevarnost odstranjena.

b **Bovško.** — Nekateri naročniki „Prim. Lista“ v okraju pošte Žaga ne dobivamo lista pravočasno. Nekdo je prejel list mesto 11. t. m. šele 13. t. m. Pečat je bil od 11. t. m. Kje leže listi po par dni? Poštnega uradnika na Žagi opozorjam na te nerednosti, sicer se oglasimo drugje! — Naročnik.

Iz sežanskega okraja.

s **Štjak.** — V Štjaku vršila se je pretečeno l. postno nedeljo ginaljiva cerkvena slovesnost, namreč blagoslovljenje novega krasnega križevega pota, ki ga je kupil za tukajšnjo kuracijsko cerkev tukajšnji rojak iz Dolenj, sedaj posestnik v Trstu g. Luka Saražin, za kar bodi blagemu dobrtniku v imenu vseh faranov na tem mestu izrečena prisčna zahvala! Okvirje za križevo pot izdelal je tako lepo, solidno in za primerno ceno Slovenec g. Franc Čiber, podobar in pozlatar v Gorici; zato ga vsem čduhovnim uradom za taka in enaka podobarska cerkvena dela prav toplo priporočamo.

s **Iz Samatore v zgoniški župniji.** — Znani dopisnik iz Zgonika omenja v svojem nerodnem dopisu v „Primoru“ z dne 11. t. m. tudi našo vas. Protestiramo, da bi se na tak način sramotila naša vas pred svetom in posebno naša poštena dekleta, ki so članice „Marijine družbe“. Dopisnik je lahko ponosen na liberalno mladino, ki je priredila ples, ki prazni mošnjičke, izprija duše, zapravlja zdravje itd. Mi odobravamo nauke in opomine našega župnika. G. župnik nam je uže dosti pomagal in nam bo še Šivanko Šivanko v roko, nerodni dopisnik, to bi več neslo, — več kakor „španjoleti“.

Književnost.

Dr. Ivan Pregelj: **Rowantika.** — Tako je naslov lični zbirki pesmi, ki so pravkar izšle v založbi „Narodne Tiškarne“ v Gorici. Zbirko namenjeno velikonočnim darilom najtopleje priporočamo. Cena je K 1.50.

SODBA

izkušene
gospodinje:

Kathreiner Kneippova sladna kava je vsakdanja pijača, katera povečuje delavno moč mojega moža in mu ohranja dobro voljo. Otroci uspevajo dobro in v gospodinjstvu si precej prihrami. Vrhtega nam ta kava vsakdan čudovito tekne.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slavnemu občinstvu, da sem ustanovil v Vipolžah nov, lepo urejen mlin na benzin. Vabim p. n. trgovce in obrtnike na deželi in v mestu, naj blagovole naročevati belo in rumeno moko prve vrste ter domačo turščico v mojem mlinu. Vabim tudi naše kmetovalce v Brdih, naj se blagovole posluževati te prilike, saj v naših krajih nismo še imeli kaj podobnega. V zalogi imam tudi dobro briško ribolo, tropinsko žganje in slibovec. Na zahtevo pošiljam brezplačno tudi uzorce.

Se spoštovanjem

Vincenc Jasnič,
posestnik in obrtnik v Vipolžah
p. Kozana.

Naznanilo.

Slav. občinstvu uljudno naznanjam, da sem prevzel od g. Antonia Obidiča njegovo staroznano

čevljarsko delavnico

v Semeniški ulici št. 2.

Priporočam se slav. občinstvu za mnogobrojna naročila in zagotavljam točno in dobro postrežbo ter zmerne cene.

Josip Černovic,
čevljarski mojster

Gorica, Semeniška ulica št. 2.

VIKTOR TOFFOLI
GORICA

Velika zaloga oljkinega olja iz najugodnejših krajev

Jedilno olje po 96 v. liter
Jedilno fino K 1:04 Marsiglia . . . K 1:28
Istrsko " 1:12 Bombay . . . , 1:20
Corfu " 1:20 Bari 1:40
Puglie " 1:20 Lucca 1:60
Jesih vinski najfinješ 2:
Milo in luči.

Priporočam če duhovščini in cerkvenim oskrbištvom.

Edina zaloga oljkinega olja v Gorici, via Teatro 16 in via Seminario 10.

Odlkovana mizarska delavnica s strojnim obratom

ANT. ČERNIGOJ

Gorica Tržaška ul. št. 18.

Zaloga pohišiva iz lastne delavnice. Izdeluje cerkvena dela, spovednice, klopi, okvirje, klečalnice itd. Vsakovrstna dela za stavbe.

Odlkovana pekaria in sladčarna

K. Draščik

v Gorici na Kornu

(v lastni hiši)

Izvršuje naročila vsakovrstnega peciva, torte, kolače za birmance in poroke, pince itd. Prodaja različna fina vina in likerje na drobno ali orig. buteljkah. Priporoča se sl. občinstvu. Cene jake nizke.

Delavnica cerkvenih posod in cerkvenega orodja

Fr. Leban Goriea,

Magistratna ulica št. 6.

Priporoča preč. duhovščini svojo delavnico cerkevnega orodja in cerkvenih posod, svečnikov itd., vsakovrstnih kovin v vsakem slogu po najnižjih cenah. Popravlja in prenavlja stare reči.

— Blago se razpošilja franko. —

JAKOB ŠULIGOJ— urar c. kr. državne zeležnice —
v GORICI, Gosposka ulica št. 25.

priporoča zlatnino in srebrino vseh vrst. Prstane, poročne rinke, verižice in vse druge zlate predmete.

Goriška zveza

gospodarskih zadrug in društev v Gorici
registrovana zadruga z omejeno zavezo

posreduje pri nakupu kmetijskih potrebščin in pri prodaji
kmetijskih pridelkov.

Zaloga je v hiši „CENTRALNE POSOJILNICE“ v Gorici,
TEKALIŠČE JOS. VERDI ŠT. 32.

Prosiva zahtevati listke!

Največja trgovina z železjem

KONJEDIC & ZAJEC

GORICA v hiši Monta.

Priporoča stavbeni Cement, stavbne nositelje (traverze), cevi za stranišča z vso upeljavo, strešna okna, vsakovrstne okove, obrtniško orodje, železo cinkasto, železno pocinkano medeno ploščevino za naprav vodnjakov, vodovodov, svinčene in železne cevi, pumpe za kmetijstvo, sadjerejo in vinorejo, ter vsakovrstna orodja.

Cene nizke, solidna postrežba!

Eno kruno nagrade izplačava vsakemu, kdor dokaže s potrdili najine nove amerikanske blagajne, da je kupil pri naju za 100 krun blaga.

Prosiva zahtevati listke!

Čevljarska zadruga v Mirnu

naznanja sl. občinstvu, da je odprla prodajalno svojih izdelkov na trgu sv. Antona na vogalu v Rabatišče štev. 1 ter se priporoča za obilno naročbo. --- Ima v zalogi vsakovrstnega obuvala ter sprejema naročila po

zmernih cenah.

Lekarna Cristofoletti v Gorici na Travniku.

Trskino (stokflžovo jetrno olje).
Poselno sredstvo proti prsnim bolezni in splošni telesni slabosti.
Izvrna steklenica tega olja na ravnomene barve po K 1:40, bele barve K 2.

Trskino železnato jetrno olje.
Raba tega olja je posebno priporočljiva otrokom in dečkom, ki so nervozni in nežne narave.

S tem oljem se ozdravijo v kratkem času v gotovosti vse kostne bolezni, žlezni otroki, golše, malokrvnost itd.

Cena ene steklenice je 1 kruna 40 vinarjev.

Opomba: Olje, katerega naročam direktno iz Norvegije, prekče se vedno v mojem kem. laboratoriju predno se napolnilo steklenice. Zato zamorm jamčil svojim č. odjemalcem glede čistote in stalne sposobnosti za zdravljenje.

Cristofolettijeva pijača iz kine in železa.

Najboljši pripomoček pri zdravljenju s trskinim oljem.

Ena steklenica stane 1 kruna 60 vinarjev.

Na prodaj sti:

a) posestvo na Ljubinu, županstvo Tolmin in b) posestvo v Volčah, županstvo Volče. Vsako izmed teh posestev obstoji iz hiše, hleva, gospodarskih poslopij, njiv, travnikov, senožet, pašnikov in gozdov. Cene primerne, pogoji ugodni. Natančneje pojasnila daje načelnštvo

„Tolminske hranilnice in posojilnice“

registrovane zadruge z neomejeno zavezo.

Najboljše stiskalnice za vino in oljke

sc naše stiskalnice najnovejši v proizvodnji. — Najboljša samogonilna škropilnica za trte, ki same

vse druge stiskalnice.

„Ercole“,

vejši v najzvezne se sestavljajo prekinjeno delo, zajemljena je vseh drugih stiskalnic. — Hiša

delajo brez dviganja ročaja. Mastilni stroji za grozdje. Plugi za oranje „Syphonia“

Ph. Mayfarth & Co.

tovarna gospodarskih in vinskih strojev

Dunaj, II. Taborstrasse 71, Dunaj, II.
obdarovan v vseh državah z več ko 620 zlatimi in srebrnimi in častnimi kolajnami.

Zastopniki in prodajalci se iščajo povsodi, kjer še nismo zastopani.

Pozor! Ne kupujte slabih ponarejan naših znamenitih vinskih strojev „Herkules“.

Največjo zalogo pohištva za Goriško z lastnimi delavnicami za mizarško in tapetarsko stroko ima

A. Breščak - Gorica

Gosposka ulica št. 14 (v lastni hiši).

Velika izběr raznovrstnih žimnic, vložkov, ogledal, slik, stolov in vsega, kar spada v hišni upravi. Glede cen konkuriram lahko vsakemu, ker prodajam blago iz lastnih delavnic.

Za mnogobrojna naročila se toplo priporočam

ANTON BREŠČAK.

Naznanilo.

„Centralna posojilnica registrovana zadruga z omejeno zavezo“ v Gorici naznanja, da bode obrestovala pričenši s 1. januarjem 1909 hranilne vloge po $4\frac{1}{2}\%$ (štiri in pol od sto)

Posojila se bodejo dajala članom:

- na vknjižbo po $5\frac{1}{4}\%$ (pet in en četrt od sto);
- „menico oziroma poročvo po 6% (šest od sto).

Posojila na mesečna odplačevanja ostanejo nespremenjena tako, da se plačuje od vsacih 100 krov 2 kroni na mesec.

GORICA, 4. novembra 1908.

ODBOR.

Priporočajte med seboj

manufaktурно trgovino

FRANC RAVNIKAR

Gorica = Raštelju št. 16 = Gorica.